

BOLAJAK TARBIYA FANI O'QITUVCHILARINI AXBOROT OLISH KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING SHAKL , USUL, VOSITALARI HAQIDA UMUMIY TUSHUNCHALAR

Olimova Zarina Ro'zmurotovna
Buxoro davlat pedagogika instituti
Pedagogika yo'nalishi
1- kurs magistranti

Annotatsiya: Bolajak tarbiya fani o'qituvchilarini axborot olish kompetentligini rivojlantirish, zamonaviy ta'lim jarayonining muhim jihatlaridan biridir. O'qituvchilarni axborot olish qobiliyatini oshirish, ularning professional rivojlanishiga, o'quv jarayonining sifatini yaxshilashga va o'quvchilarga sifatli ta'lim berishga yordam beradi. Ushbu maqolada bolajak tarbiya fani o'qituvchilarini axborot olish kompetentligini rivojlantirishning shakllari, usullari va vositalari haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: tarbiya, interaktiv darslar, fikr, zamonaviy texnologiyalar, yangi g'oyalar, axborot, muloqot, o'zlashtirish.

O'qituvchilarning axborot olish kompetentligini rivojlantirish uchun birinchi navbatda, ta'lim jarayonining turli shakllarini qo'llash zarur. An'anaviy dars shakllaridan tashqari, interaktiv darslar, seminarlar, treninglar va master-klasslar kabi zamonaviy shakllar ham muhim ahamiyatga ega. Interaktiv darslar o'qituvchilarga o'z fikrlarini erkin ifoda etish, guruhda muhokama qilish va bir-biridan o'rganish imkonini beradi. Bu jarayon o'qituvchilarning axborot olish qobiliyatini oshirishga yordam beradi, chunki ular turli fikrlarni eshitish va yangi g'oyalarni o'zlashtirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shuningdek, muammoli o'qitish usuli axborot olish kompetentligini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Bu usul o'qituvchilarga muammoli vaziyatlarni hal qilish orqali axborot olishni o'rganishga yordam beradi. O'qituvchilar muammolarni hal qilish jarayonida analitik fikrlash qobiliyatini rivojlantiradilar va o'z bilimlarini amaliyotga tadbiiq etish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Loyiha asosida o'qitish usuli ham o'qituvchilarning ijodkorligini va mustaqil ishlash qobiliyatini oshirishga yordam beradi. O'qituvchilar o'z loyihalarini amalga oshirish jarayonida turli axborot manbalaridan foydalanishni o'rganadilar, bu esa ularning axborot olish qobiliyatini yanada oshiradi.[1]

Axborot olish kompetentligini rivojlantirishda turli vositalardan foydalanish ham muhimdir. Zamonaviy texnologiyalar, masalan, internet, onlayn kutubxonalar, elektron resurslar va ta'lim platformalari o'qituvchilarga kerakli axborotni tez va samarali ravishda topishga yordam beradi. O'qituvchilar internetda mavjud bo'lgan

turli resurslardan foydalanish orqali o'z bilimlarini kengaytirishlari mumkin. Shu bilan birga, ta'lim dasturlari va multimedia vositalari o'qituvchilarning axborot olish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. Masalan, video darslar, taqdimotlar va interaktiv o'yinlar orqali o'qituvchilar axborotni osonroq va qiziqarli tarzda o'zlashtirishlari mumkin. Bundan tashqari, o'qituvchilarni axborot olish kompetentligini rivojlantirishda hamkorlik muhim o'rin tutadi. O'qituvchilar o'rtasida tajriba almashish, bir-biridan o'rganish va birgalikda ishlash orqali axborot olish qobiliyatlarini oshirish mumkin. Ta'lim muassasalarida o'qituvchilar uchun seminarlar, treninglar va konferentsiyalar tashkil etish orqali hamkorlikni rivojlantirish mumkin. Bu jarayon o'qituvchilarga yangi g'oyalar va yondashuvlar bilan tanishish imkonini beradi. O'qituvchilar o'zaro fikr almashish orqali tajribalarini boyitishlari va o'z ko'nikmalarini rivojlantirishlari mumkin.[2]

Axborot olish kompetentligini rivojlantirishda o'qituvchilarning o'z-o'zini baholash va refleksiya jarayonlari ham muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar o'z faoliyatlarini tahlil qilish, o'z bilim va ko'nikmalarini baholash orqali o'zlarining kuchli va zaif tomonlarini aniqlashlari mumkin. Bu esa ularning axborot olish qobiliyatini yanada oshirishga yordam beradi. O'qituvchilar o'zlarining tajribalarini tahlil qilish orqali kelajakda qanday o'zgarishlar qilishlari kerakligini belgilab olishlari mumkin. O'z-o'zini baholash jarayoni o'qituvchilarga o'z faoliyatlarini takomillashtirishga yordam beradi va ularni yanada samarali ishlashga undaydi.[3]

O'qituvchilarni axborot olish kompetentligini rivojlantirishda ta'lim muassasalarining roli ham muhimdir. Ta'lim muassasalari o'qituvchilar uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishi, ularni zamonaviy usullar va texnologiyalar bilan tanishtirishi, shuningdek, malaka oshirish kurslari va treninglar tashkil etishi kerak. Bu jarayon o'qituvchilarning professional rivojlanishiga katta hissa qo'shadi va ularning axborot olish qobiliyatini oshirishga yordam beradi. Ta'lim muassasalari o'qituvchilarning o'zaro hamkorlik qilishlari, tajriba almashishlari va yangi g'oyalar bilan tanishishlari uchun platforma bo'lishi lozim.[4]

O'qituvchilar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Ta'lim muassasalarida o'qituvchilar o'rtasidagi hamkorlik, bir tomondan, o'zaro tajriba almashish, ikkinchi tomondan esa, o'qituvchilarga yanada sifatli ta'lim berish imkonini yaratadi. O'qituvchilar o'rtasidagi hamkorlik nafaqat professional rivojlanishga, balki ta'lim muassasalarining umumiy maqsadlariga erishishga ham xizmat qiladi. O'qituvchilar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirishning eng muhim jihatlaridan biri – bu o'zaro tajriba almashishdir. O'qituvchilar o'zlarining pedagogik tajribalarini, uslublarini va yondashuvlarini bir-birlari bilan baham ko'rish orqali o'z bilimlarini kengaytiradilar. Bu jarayon o'zaro o'rganish va o'zaro yordam berish imkoniyatlarini yaratadi. O'qituvchilar o'rtasida hamkorlik, shuningdek, yangi pedagogik g'oyalar va

metodlarni joriy etishga yordam beradi. O'qituvchilar birgalikda ishlash orqali o'zlarining kuchli va zaif tomonlarini aniqlashlari, shuningdek, bir-birlaridan o'rganishlari mumkin. Bu esa o'z navbatida, ularning professional rivojlanishiga hissa qo'shadi. O'qituvchilar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirishda seminarlar, treninglar va konferentsiyalar tashkil etish muhimdir. Bunday tadbirlar o'qituvchilarga o'zaro fikr almashish, yangi g'oyalar bilan tanishish va tajriba almashish imkoniyatini beradi. Seminarlar va treninglar o'qituvchilarga zamonaviy pedagogik uslublar va texnologiyalar haqida ma'lumot olish imkonini beradi. Bu jarayon o'qituvchilarning o'z bilimlarini yangilashiga, yangi yondashuvlarni o'rganishiga va o'zaro tajriba almashishiga yordam beradi. Shuningdek, bunday tadbirlar o'qituvchilar o'rtasida ijtimoiy aloqalarni mustahkamlashga ham xizmat qiladi. O'qituvchilar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirishda guruhviy ish usulidan foydalanish ham samarali bo'ladi. Guruhviy ish o'qituvchilarning birgalikda muammolarni hal qilish, loyihalar ustida ishlash va o'zaro fikr almashish imkoniyatini yaratadi. O'qituvchilar guruhlariga bo'lingan holda biror mavzu bo'yicha ishlashlari, o'z fikrlarini muhokama qilishlari va birgalikda yechimlar topishlari mumkin. Bu jarayon o'qituvchilarning ijodkorligini oshiradi, shuningdek, o'zaro yordam berish va qo'llab-quvvatlash muhitini yaratadi. Guruhviy ish orqali o'qituvchilar o'zaro aloqalarni mustahkamlash, tajribalarini boyitish va yangi g'oyalarni o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar.[5]

O'qituvchilar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirishda onlayn platformalardan foydalanish ham muhimdir. Zamonaviy texnologiyalar, jumladan, onlayn forumlar, ijtimoiy tarmoqlar va ta'lim platformalari o'qituvchilarga bir-birlari bilan aloqada bo'lish, tajriba almashish va yangi g'oyalarni muhokama qilish imkonini beradi. Onlayn platformalar orqali o'qituvchilar o'z fikrlarini, materiallarini va resurslarini baham ko'rishlari mumkin. Bu jarayon o'qituvchilarning axborot olish qobiliyatini oshirishga va o'zaro hamkorlikni rivojlantirishga yordam beradi. Onlayn platformalarda tashkil etilgan vebinarlar va master-klasslar ham o'qituvchilar o'rtasidagi hamkorlikni yanada mustahkamlashga xizmat qiladi. O'qituvchilar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirishda mentorlik tizimini joriy etish ham muhim ahamiyatga ega. Tajribali o'qituvchilar yangi o'qituvchilarga mentorlik qilish orqali ularga professional rivojlanishlariga yordam berishlari mumkin. Mentorlik tizimi o'qituvchilarga o'zaro yordam berish, tajriba almashish va yangi g'oyalarni o'rganish imkoniyatini beradi. Mentorlar yangi o'qituvchilarga o'z bilimlarini, tajribalarini va pedagogik yondashuvlarini o'rganishga yordam berish orqali ularning rivojlanishiga hissa qo'shadilar. Bu jarayon o'qituvchilarning o'zaro aloqalarini mustahkamlashga, shuningdek, ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.[6]

O'qituvchilar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirishda ijtimoiy tadbirlar ham muhim rol o'ynaydi. O'qituvchilar o'rtasida ijtimoiy tadbirlar, masalan, sport musobaqalari, madaniy tadbirlar va boshqa faoliyatlar o'qituvchilar o'rtasidagi

aloqalarni mustahkamlashga yordam beradi. Bunday tadbirlar o'qituvchilar o'rtasida do'stona muhit yaratadi, shuningdek, o'zaro tushunish va qo'llab-quvvatlashni rivojlantiradi. Ijtimoiy tadbirlar orqali o'qituvchilar o'zaro tanishib, bir-birlarini yaxshiroq tushunishlari mumkin. Bu esa o'z navbatida, o'qituvchilar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytiradi. O'qituvchilar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirishda ta'lim muassasalarining roli ham muhimdir. Ta'lim muassasalari o'qituvchilar uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishi, ularni zamonaviy usullar va texnologiyalar bilan tanishtirishi, shuningdek, malaka oshirish kurslari va treninglar tashkil etishi kerak. Bu jarayon o'qituvchilarning professional rivojlanishiga katta hissa qo'shadi va ularning o'zaro hamkorligini rivojlantirishga yordam beradi. Ta'lim muassasalari o'qituvchilarning o'zaro hamkorlik qilishlari, tajriba almashishlari va yangi g'oyalar bilan tanishishlari uchun platforma bo'lishi lozim. O'qituvchilar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. O'zaro tajriba almashish, seminarlar va treninglar tashkil etish, guruhiiy ish usulidan foydalanish, onlayn platformalardan foydalanish, mentorlik tizimini joriy etish va ijtimoiy tadbirlar o'qituvchilar o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirishning samarali usullaridir. O'qituvchilar o'rtasida hamkorlik nafaqat ularning professional rivojlanishiga, balki ta'lim muassasalarining umumiy maqsadlariga erishishga ham xizmat qiladi. O'qituvchilar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirish, o'z navbatida, o'quvchilarga sifatli ta'lim berishga yordam beradi va ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi. O'qituvchilar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirish, kelajakda ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarga eng yaxshi ta'lim berish uchun zaruriy shartdir.[7]

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, bolajak tarbiya fani o'qituvchilarini axborot olish kompetentligini rivojlantirish uchun turli shakl, usul va vositalardan foydalanish zarur. O'qituvchilarni zamonaviy ta'lim metodlari va texnologiyalari bilan tanishtirish, hamkorlikni rivojlantirish va o'z-o'zini baholash jarayonlarini amalga oshirish orqali ularning axborot olish qobiliyatini oshirish mumkin. Bu esa o'z navbatida, ta'lim sifatini yaxshilashga va o'quvchilarga sifatli ta'lim berishga yordam beradi. O'qituvchilar axborot olish kompetentligini rivojlantirish orqali o'z faoliyatlarini yanada samarali va natijali amalga oshirishlari mumkin. O'qituvchilarning axborot olish qobiliyatini oshirish, ularning professional rivojlanishiga, o'quv jarayonining sifatini yaxshilashga va o'quvchilarga sifatli ta'lim berishga yordam beradi. O'qituvchilarni axborot olish kompetentligini rivojlantirish, ta'lim jarayonining muhim jihatlaridan biri sifatida, kelajak avlodni tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Amonova, D. (2020). "Pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot". Toshkent: Fan va texnologiya.

2. Rahimov, S. (2021). "Ta'limda axborot texnologiyalaridan foydalanish". Samarqand: Samarqand davlat universiteti.
3. Murodova, N. (2019). "O'qituvchilarning professional rivojlanishi". Buxoro: Buxoro davlat universiteti.
4. Isroilova, G. (2022). "Zamonaviy ta'lim: innovatsiyalar va amaliyot". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
5. Qodirov, A. (2023). "Axborot olish kompetentligi: nazariy asoslar va amaliyot". Tashkent: O'zbekiston ta'lim muassasalari.
6. Tursunov, M. (2021). "Pedagogik tadqiqotlar: asosiy yo'nalishlar". Andijon: Andijon davlat universiteti.
7. Xolmatova, L. (2020). "O'qituvchilar uchun zamonaviy metodlar". Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti.
8. Karimov, B. (2022). "Ta'limda innovatsion yondashuvlar". Toshkent: O'zbekiston ta'lim muassasalari.
9. Abdullayeva, S. (2023). "O'qituvchilarni tayyorlash: yangi yondashuvlar". Namangan: Namangan davlat universiteti.
10. Nurmurodov, R. (2021). "Axborot texnologiyalari va ta'lim". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.